

SLOVENEK

Velja po pošti:
za celo leto naprej .. K 50.-
za en mesec .. " 4.50
za Nemčijo celoletno .. " 55.-
za ostalo inozemstvo .. " 60.-
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 48.-
za en mesec .. " 4.-
V vsaki prejemni mesec .. 3.50
Sobotna izdaja:
za celo leto .. K 10.-
za Nemčijo celoletno .. " 12.-
za ostalo inozemstvo .. " 15.-

Inzerati:
Enostolpna petstvarica (50 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 50 v
za dva- in večkrat .. " 43
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostolpna petstvarica K 1.-
Inhaja vsak dan izvenemski deleži in pravniki, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograke 28.511, boza-haro. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

„Viribus Unitis“ potopljen. Poveljnik jugoslovanskega brodovja mrtev.

Pulj, 1. novembra ob 10. uri zvečer. Danes se je potopil »Viribus unitis«. Dva italijanska častnika sta z aeroplanom pristala v Istri in potem odšla peš v Pulj. Položila sta mine pod »Viribus unitis«, ki se je kmalu nato potopil. Mornarji so se večinoma rešili. Vendar jih nekaj pogrešajo. Mrtev je tudi poveljnik jugoslovanskega brodovja Janko pl. Vuković. Član Narodnega večja dr. Čok je zaslil italijanska častnika, ki sta izjavila, da nista vedela o premirju in o tem, da je prešlo brodovje

v jugoslovansko posest. Mine so bile položene tudi drugod, vendar ni verjetno, da bi tudi te mine položila omenjena italijanska častnika. Ladja »Budapest« je precej podovana, vendar jo bodo rešili. V zrak je zletelo tudi neko municijsko skladišče.

Neslovanski vojaki zapuščajo Pulj. Danes jih je odšlo nad 5000.

Zastopstvo Narodnega sveta je brezžično brzojavilo amerikanškemu brodovju in protestiralo proti temu, da so italijanski letalci razbili komiso na otoku Visu.

Trst v stiku z Angleži.

Trst, 1. novembra ob pol 11. zvečer. Danes so od tu brezžično brzojavili angleškemu brodovju pred Benetkami in prosili, naj pridejo Angleži kot gosti v Trst. Vprašali so, na kakšen način bi lahko prišli v stik z angleškim brodovjem. Prišel je odgovor, da bodo Angleži čakali danes ob 9. ure naprej pri Caorle. Ob 7. uri zjutraj je odplula torpedovka iz Trsta pod poveljstvom linijskega ladijskega poročnika Vučetića. Na ladji je tudi praporščak Račić. Odpljali so se štirje zastopniki odbora za javni blagor in sicer Slovenca dr. Ferioli in dr. Tomažič ter Italijana Canaja in Calini. Dognati hočejo, kakšno stališče zavzema angleško brodovje napram nastalemu položaju v Trstu.

Po Trstu je precej mirno. Naše vojaštvo odhaja iz Trsta. To je porabila poulična truhla in vdrla v vojašnice in skladišča ter odnašala orožje in druge stvari. Drugod niso plenili.

Reka ni zasedena.

Trst, 1. novembra. Poročila, da so Italijani zasedli Reko, se polastili našega brodovja in razobesili na njem italijanske zastave, so neresnična. Narodno večje je v nepretrgani zvezi z Reko.

Iz Trsta pripeljal jugoslovanski mornarji 7 trgovskih ladij na Reko.

Reka, 1. novembra. Danes so pripeljali iz Trsta na Reko jugoslovanski mornarji sedem trgovskih ladij.

Reka, 1. novembra. (Ob 9. uri zvečer.) Reka še ni zasedena. Brodovje je pod jugoslovansko zastavo. Italijani so že razobesili italijanske zastave in pričakovali Italijanov. Toda mesto teh je prisel del jugoslovanske mornarice iz Pulja.

Položaj v Primorju.

Zagreb, 2. nov. Reško narodno oddelno poveljstvo SHS. je izdalo naslednje večerno poročilo o položaju:

Na Reki vlada popoln red in mir. Do 2. ure popoldne ni bilo v Trstu ententinih čet, v Pulj pa do 8. ure zvečer tudi niso prispele ententine čete.

Belgrad odrešen.

Zagreb, 2. novembra. Iz Zemuna poročajo, da so srbske čete zasedle Belgrad. Most med Belgradom in Zemunom je deloma poškodovan.

Narodno večje ententi.

Zagreb, 2. nov. Dne 31. oktobra 1918 je odposlalo »Narodno večje« angleški, francoski, italijanski, severnoameriški ter srbski vladi to-le noto:

Država SHS., ki se je konstituirala na ozemlju južnih Slovanov, ki je doslej pripadalo sestavi bivše avstrijsko-ogrške monarhije in ki je pripravljena stopiti v skupno državo s Srbijo in Črno gorjo, naznanja formalno, da se ne nahaja v vojnem stanju z aliiranimi državami. Ona je srečna,

ker more izjaviti, da smatra aliirane države za prijateljske države, ter pričakuje, da bodo te na mednarodnem kongresu v skladu z razglašeni načeli podale ji svojo močno oporo, da se zajamči suverenost ujedinjene države vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov. To priliko porablja, da naznani aliiranim državam, da se vojno brodovje, ki je bilo doslej v posesti avstrijske-ogrške monarhije, nahaja od danes v lasti Narodnega večja SHS. Brodovje je izobesilo hrvatsko zastavo.

Narodno večje Jugoslovanskemu odboru. Zagreb, 2. nov. Jugoslovanskemu odboru v Genavi je Narodno večje SHS. odposlalo naslednje naznani:

Predsedstvo Narodnega večja SHK. je odposlalo vladam aliiranih držav naslednjo službeno noto. (Sledi tekst zgornje note.) Narodno večje hkrati izjavlja, da pooblašča Jugoslovanski odbor, da zastopa koristi države SHS. nasproti tujim državam.

Novi tajniki »Narodnega večja«. Zagreb, 2. nov. Za tajnika »Narodnega večja« sta bila imenovana dr. Vladimir Corović in dr. Miloš Martić.

Narodna vlada.

Uradi odsekov narodne vlade SHS v Ljubljani

se nahajajo v naslednjih poslopih:
Predsedstvo: deželna vlada.
Notranje zadeve: deželna vlada.
Finance: finančno ravnanje.
Pravosodje: justična palača.
Kmetijstvo: Kmetijska družba.
Nauk in bogočastje: deželna vlada.
Javna dela in obrt: deželni stavbni urad
Turjaški trg.
Trgovina in industrija: deželni dvorec.
Prehrana: deželna vlada.
Promet: glavni (južni) kolodvor, I. nadstropje.
Narodna obramba: deželni dvorec.
Zdravstvo: deželna vlada.
Socialno skrbstvo: kazina.

Zahvalna služba božja.

Na praznik Vseh svetnikov je bila ob 10. uri v stolnici slovesna kontifikalna maša v zahvalo, da se je uresničila dolgo gobjena želja in da je Bog blagoslovil naš trud, ki nam je prinesel Jugoslavijo. Sv. mašo je daroval l. nezofskof (dr. A. B. Jeglič. Pred sv. mašo so zapeli pevci na koru Premrlovo »Vsi svetniki«. Krasno je proizvajal zbor Brosigovo mašo v f-molu s spremljevanjem orgel in instrumentalnega zbora. Med sveto mašo je zbor zapel Foersterjev Graduale in Griesbacherjev ofertorij. Končno je zadel v stolnici veličastni Te Deum, v zahvalo, da na sedežih, kjer so prej sedeli tuje-rodni vladni uradniki, sedaj sede sinovi našega naroda. Po slovesni zahvalnici je zbor zapel hrvatsko ljudsko pesem »Posvetitev domovine«. — Velika stolna cerkev je bila napolnjena vernikov, ki so molili in prosili Vsemogočnega blagoslova in sreče mladi Jugoslaviji. — Zahvalne službe božje so se udeležili sledeči člani narodne vlade: predsednik Josip Pogačnik, dr. Janko Brejc, dr. Ivan Tavčar, dr. Vladimir Ravnihar,

dr. Karel Triller, inženir Vladimir Remec, prelat Andrej Kalan, dr. Lovro Pogačnik.

Slovenske pridige v stolnici.

Včeraj — na praznik vseh svetnikov — je bila po dolgih letih prva slovenska pridiga v ljubljanski stolnici. Pridigal je Presvetli sam in sicer si je izbral prazniku ter dogodkom teh dni primerno snov: »Naša nebeška in naša zemeljska — narodna domovina.« Množici, ki je stolnico popolnoma napolnila, je razlagal z vso njemu lastno iskrenostjo vodilni načeli, ki sta nas dovedli do sedanjega narodne svobode, namreč načelo demokracije in samoodločbe. Na podlagi demokratizma smo si izbrali novo vlado, ki naj izvršuje svojo visoko nalogo na podlagi krščan. demokracije nesebično, v korist splošnosti in ne na podlagi samovoljne in samopašne sile. Potem ko je še podal kratek pregled zgodovine naše deklaracije in dogodkov, ki so deklaraciji sledili in zlasti, kako nam je cesar Karel s svojim odgovorom Wilsonu dal pravico popolnoma svobodne samoodločbe, je pozval navzoče, da bodimo novi vladi, ki je povsem legalna nositeljica oblasti, pokorni.

Slovenski uradni jezik.

Ker se je Narodno Veče proglasilo za vrhovno oblast v vseh jugoslovanskih krajih, se je pri vseh državnih uradih v Ljubljani uvedel slovenski uradni jezik. Isto naj store vsi uradi v drugih slovenskih krajih.

Slovenski tiskovni urad.

Dosedanja ekspozitura graškega korespondenčnega urada je prešla v roke narodne vlade ter posluje odslej kot slovenski tiskovni urad. Tiskovni urad spada v resort predsedstva vlade. Dosedanjemu načelniku korespondenčnega urada prof. Kobalu bo pridružen še prof. Ivan Gruden.

Narodna vlada v Trstu.

Kot svojega pooblaščenca za Trst in okolico je narodna vlada imenovala dr. Otokarja Rybafa.

Tujci beže.

Bivši predsednik deželnega sodišča v Ljubljani, Elsner, ter bivši namestnik bivšega policijskega šefa ljubljanskega dr. Skubl, sta potem, ko so ju spustili iz zapor, zaprosila pri narodni vladi za potne liste, ki so jima bili tudi dani. Oba uradnika sta odpotovala in nihče za njima ni niti solze prelil. Tudi tujerodni častniki odhajajo iz Ljubljane.

Klici na pomoč.

Št. Peter na Krasu kliče na pomoč. Vojaki so oplenili pošto in vlake.

Jesenice na Gorenjskem nujno kličejo na pomoč. Predor med Jesenicami in Podrožico je razstreljen.

Vojaštvo prihaja in odhaja iz Nabrežine.

Moštvo nabrežinskega postajnega poveljstva in etapne stotnije je dezertiralo, odhajajo tudi že častniki.

Vznemirljive vesti.

Ljubljana, 1. novembra. Po Ljubljani se razširjajo vesti, da so mažarske čete plenile in požigale v Kranju, Škofji Loki in okolici. Trdili so, da je Primskovo popolnoma zgorelo. Vse te govorice so, kakor poroča Narodni odbor iz Kranja, popolnoma izmišljene. Občinstvo svarimo, naj takim neosnovanim vestem ne verjame in naj jih ne razširja.

»Narodna obramba« za Ljubljano.

Vpisovanje se je pričelo včeraj. Prišlo se je že precej mož. Zeleti je le, da prijavi svoj pristop vsi sloji ljubljanskega prebivalstva. Vsak naj se zaveda, da je v teh razmerah v njegovem lastnem interesu, da je član »Narodne obrambe«. Nevarnost je čim večja, zato, meščani brez razlike starosti in poklica, vpisujte se v »Narodno obrambo« v posvetovalnici na magistratu v soboto od 9. do 12. ure popoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

Nemška Avstrija.

Zapisega nemško-avstrijske vlade.

31. oktobra ob 7. uri zvečer so v dunajskem parlamentu slovesno zaprisegli novomenovani člani nemško-avstrijske vlade; navzoč je bil celokupni državni svet in mnogoštevilni poslanci. Predsednik Seitz je imel nagovor na državne tajnike, v imenu katerih je odgovoril dr. Adler, ki je izrazil nado na lepšo bodočnost nemškega naroda. — Prisegel je tudi vodja tiskovnega urada Ludvig Brühl.

Priprave za ustanovitev nemško-avstrijske armade.

Nemško-avstrijski državni svet se je dne 31. oktobra po svojih pooblaščenih posvetoval s častniškimi in vojaškimi delegati glede organizacije lastne nemško-avstrijske armade. Navzoč je bil tudi predsednik Seitz in načelnik dunajskega vojaškega poveljstva polkovnik Primavesi, ki je v svojem govoru naglašal, naj se vse opusti, kar bi moglo povzročiti desorganizacijo vojaštva. Gre samo za to, da se iz kadrov v ozadiju izločijo tujerodni vojaki in odpravijo v njihove države. Armada na fronti naj za enkrat ostane izven računa, ker se mora tu vse najskrbneje pripraviti, da se preprečijo nemiri. Prosi, naj poklicani činitelji pomirjevalno vplivajo na vojake. Za nemško-avstrijske čete naj se tudi takoj imenuje vrhovni poveljnik.

Po posvetovanju je državni svet odposlal svoje zastopnike po dunajskih vojašnicah, da so se dogovarjali z vojniki.

Popoldne se je sešel državni svet, ki se je posvetoval o podrobnostih vojaškega položaja in o organizaciji nemško-avstrijske armade ter sklenil oklice na čete v zaledju in na fronti. Vsi vojniki nemško-avstrijske narodnosti se pozivljajo, da vložijo na svoja vojaška poveljstva, katerim bo dodeljen po en pooblaščenec državnega sveta, prošnje za prestop v nemško-avstrijsko armado.

Nemško-avstrijska vlada

bo sestavljena po vsej priliki tako-le: državni tajnik za zunanje stvari: dr. Viktor Adler; za vojno: Jož. Mayer (nemški agrarec) ali Karel Leuthner (soc. dem.); za notranje stvari: dr. K. Renner ali dr. Mataja; za finance: dr. Steinwender; za trgovino in prehodno gospodarstvo: dr. K. Urban; za justico: J. Roller (nem. rad.); za nauk: P. Pachet; za železnice: dr. J. Sylvest; za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje: dr. J. Ofner ali M. Friedmann; za delo soc. demokrat; za poljedelstvo krščanski socialci. Razen tega bo imenovan državni notar in shranjevalec državnega pečata. V ministrstvu so zastopane vse stranke, izvzemši stranko neodvisnosti, ki je vstop v vlado odklonila.

Nemško-avstrijska državna zastava

bo rdeče-belo-rdeča, to je stara babenberska zastava. Na grbu bodo mestna vrata s prekrizanimi kladivoma, okoli katerih se bo vil zlat venec rženega klasja, kar označuje tri glavne stanove nove države: meščane, kmete in delavce.

Burni prizori na Dunaju.

Dunaj, 31. oktobra. V parlamentu, kjer so se danes ves dan vršila posvetovanja državnega sveta, je ponovno prišlo do burnih prizorov. Popoldne je prišla deputacija visokošolcev v uniformi in se je pogajala z državnim svetom o ustanovitvi nemško-avstrijske armade in v svrhu vzdrževanja miru in reda. V isti zadevi sta prišla mestni poveljnik Kirchbach in generalštabni načelnik dunajskega poveljstva in nato odposlanstvo častnikov in moštva radi ustanovitve vojaških svetov. Poslanstvo se je podalo k zbiralšču častnikov in v vojašnice in naznanilo, da bodo častniki in vojaki prisegli na nemško-avstrijsko ustavo. Popoldne je spet prišla deputacija častnikov in vojakov in sporočila, da je položaj zelo resen in da zahteva hitrega dela. Častniki so od članov državnega sveta zahtevali pooblastil, da smejo takoj organizirati čete.

Popoldne so pred parlamentom ponovno demonstrirali vojaki, posebno invalidi. Velika množica demonstrantov je odšla čez Ring. Na čelu spreveda so nosili rdečo zastavo.

Proti nemški rdeči gardi.

Dunaj, 31. oktobra. Načelnik »Rdeče garde« je visokošolci Haller, ki je član socialno-revolucionarne federacije. Jutri bo zopet zborovanje.

Dunaj, 31. oktobra. Člani »Rdeče garde« so prišli pred Rossausko vojašnico in hoteli odpreti vrata. Policija je to preprečila. Na policijo so metali kamenje in streljali. Nekaj stražnikov je bilo ranjenih. Stražniki so s sabljami ranili nekaj demonstrantov. Končno so demonstrante razpodili.

Dunaj, 1. novembra. Danes se je vršil ob spomeniku Deutschmeisterov pred Bošansko vojašnico velik shod, ki je ustanovil rdečo gardo. Nato se je začelo občinstvo zbirati v protidemonstracije; tem demonstrantom se je posrečilo razgnati rdeče gardiste.

Dunaj, 1. novembra. Jutri se bo vršilo 20 shodov, ki imajo namen, da se ustanove vojaški sveti. Državni svetniki Nemške Avstrije so odklonili vsako ustanavljanje rdečih gard.

Karel I. avstrijski proti prehodu ententinih čet po avstrijskem ozemlju.

Z Dunaja poročajo 31. oktobra: Glasom naznanila generalnega štaba pl. Arza je Karel I. odločen, da premirja, ki ga je zaprosil general Weber, samo tedaj ne odobri, ako bi nasprotniki zahtevali prost prehod svojih čet proti Nemčiji po avstrijskem ozemlju.

Vojaštvo Nemške Avstrije.

V sporazumu z vojaškimi oblastmi je nemško-stajerski odbor za javno blaginjo sklenil, da se mu stavi na razpolago celokupno nemško vojaštvo v deželi; ustanovitev narodne garde zato odpade.

Gradec, 1. novembra. Danes je prispel semkaj poslanec Einspinner, da zapriše po vojaškem poveljstvu čete v imenu nemške narodne vlade.

Nemško-stajerski deželni zbor

bodo sestavili tako, da bo poslala vanj vsaka izmed treh glavnih političnih strank: nemško-nacionalna, kršćansko-socialna in socialno-demokratska po 20 svojih zastopnikov, med temi v prvi vrsti državne poslance.

Alarm v Gradcu.

Gradec, 1. novembra. Okrog 11. ure dopoldne je bil tukaj alarm zoper sovražne letalce. Mešto je pričakovalo angleških in francoskih aeroplanov, a kmalu se je izkazalo, da so bila opažena letala avstrijska. Letela so le iz Celovca v Thalerhof. Ob pol 2. uri je bil alarm med splošnim veseljem občinstva končan.

Preobrat na Ogrskem.

Budimpešta, 31. oktobra. Ogrski narodni svet je danes ponoči prevzel v svoje roke vso oblast. Ob 9. zvečer se je zbrala velika množica pred klubovo hišo Karoly-jeve stranke. Častniki so pozivali vojake k prisegi na neodvisno Ogrsko.

Vojaški oddelek Narodnega sveta je pod vodstvom častnikov vdrl v mestno poveljstvo in pozval mestnega poveljnika podmaršala Bartonyja, naj se pridruži Narodnemu svetu. Ker tega ni hotel, so ga aretirali in izročili mestno poveljstvo majorju Stegerju. Nato je vojaštvo zasedlo glavno pošto in vse telefonske centrale.

Narodni svet je pozval poveljnike polkov, naj pridejo pred prostore, kjer jih bo Narodni svet po polkih zaprisegel. K Narodnemu svetu je prišel sekcijski načelnik ministrskega predsedništva Pavel Biro in izjavil, da je od nadvojvode Jožefa pooblaščen sporočiti, da je kralj imenoval grofa Karoly-ja za ministrskega predsednika. Zadržupan dr. Harrer je izjavil, da se glavno mesto podvrže Narodnemu svetu.

Uporne mažarske čete.

Zagreb, 2. nov. Mažarske čete kopljejo proti Varaždinu strelne järke. Varaždinski most je še vedno zaseden po Mažarih. Uporne mažarske čete so zasedle kolo-dvor v Čakovcu in so po kratkem boju potisnile vladne čete proti jugu, ki pa vendar niso prekorale Drave.

Pragersko, 2. nov. Mažarske čete, ki se vračajo s fronte, plenijo po skladiščih.

Rumunska armada v Dobrudži.

»Neue Freie Presse« poroča, da je rumunska armada vkorakala v Dobrudžo.

Proslava narodnega praznika v Mariboru.

Maribor, 31. oktobra 1918.

V Mariboru narodnega praznika jugoslovanske svobode nismo mogli tako praznovati, kakor so to storili naši bratje v Ljubljani, Zagrebu in drugih jugoslovanskih mestih. Je pač tu preveč izgubljenih sipov, ki se pa brezdvomno v nedolgem času povrnejo v naročje svoje majke Jugoslavije. Vzlic neugodnim razmeram pa vendar tudi mariborski Slovani nismo hoteli zaostati za svojimi brati v drugih delih naše domovine. Tudi smo morali dati duška veselju, ki je odmevalo v naših prsah v trenutku, ko naš narod stresa raz sebe spone tisočletnega suženjstva. Kakor ponavadi, je seveda tudi tu prednjačila mladina. Srednješolci so imeli narodni praznik. Zbrali so se predpoldne v mestnem parku, kjer so s primernimi nagovori proslavili dan naše svobode. Potem so koračkali v sklenjenih vrstah, a narodnimi kordami na prsah, po Gosposki ulici in po Glavnem trgu pred Cirilovo tiskarno, kjer so se razšli. Vsa manifestacija se je izvršila mirno in dostojno, brez najmanjšega izgreda. Nemci manifestante niso motili, le par nižjim srednješolcem so neki pobalini

iztrgali slovenske znake, isto se je zgodilo tudi neki slovenski ženi iz Ruš.

Zvečer pa se je zbrala par sto glav broječa nemška drhal, ki je pod vodstvom preoblečenih nemških oficirjev pridrvela naprej pred Cirilovo tiskarno, kjer je ravno imel sejo Narodni svet. Drhal je tu pobila več šip in stekleno napisno tablo na trgovini tiskarne. Od tu je šla drhal pred gostilno gospoda Goleta pri »Zlatem jagnetu«, raztrgala slovensko zastavo ter pobila šipe. Medtem je neki slovenski častnik pripeljal pred gostilno g. Goleta 40 mož broječo četo domobrancev. Seveda ni bilo v hipu nobenega razgrajanja več. Sedaj pa se naši vojaki niso več dali zadržati. Domobranci se je pridružila četa hrvatskih pionirjev in vsi skupaj so med pevanjem narodnih himen korakali po Tegetthofovi, Grajski in Gosposki ulici na Glavni trg. Medpotoma je četa narasla na par sto mož, katerim se je pridružilo tudi mnogo civilnih oseb. Na Glavnem trgu so se manifestantje ustavili ter zapeli »Hej Slovani«, »Lijepa naša domovina« ter »Onamo, onamo«. Iz kavarne »Theresienhof« je padel strel. Le s težavo se je navzočim častnikom posrečilo, da so zadržali razsrojene vojake, da niso naskočili kavarne. Kaj bi se bilo zgodilo, si lahko mislimo. Toda fantje so vzdržali disciplino.

Med vsklikanjem »Živela Jugoslavija«, »Živela Srbija« itd., so se manifestantje razšli. Del njih je prišel v »Narodni dom«, kjer se je vse trlo zavednih Slovencev iz Maribora, ki so hoteli na dostojen način proslaviti dan praznika narodne svobode. Naenkrat se je začul klic: Nemci so tu! V hipu so bili zunaj naši vojaški, vsak s svojo gorjačo, a častniki z golimi sabljami. Toda Nemcev ni bilo. Zbežali so preje. To se je namerilo še parkrat. Toda Nemci so vedno prej zbežali. Ko so pa pobili par šip, so naši postavili pred »Narodni dom« vojaško stražo.

Ko je prišla vojaška patrulja, so ji naši vojaški rekli, da jo oni ne poznajo in ne pripoznajo nobene druge oblasti, kakor ono Narodnega sveta. Ko vas pošlje predsednik Narodnega sveta dr. Korošec, se Vam bomo pokorili, prej ne.

Patrulja je odšla.

Omeniti nam je še, da so mariborski Slovenci, na čelu jim Narodni svet, položili na grob Slomškega in Tomšiča vence. Na Slomškovem grobu je govoril dr. Kovačič, na Tomšičevem dr. Rosina.

Narodna obramba.

Gosp. dr. Pavel Pestotnik je sprožil diskusijo o ustanovitvi narodne obrambe. Pridružujem se misli, pripominjam pa, da imamo dokaj jasen obris za narodno obrambo že na dlani. Temu obrisu je treba vdihniti samo še življenje in mahoma imamo na tisoče članov, na tisoče vidnih znakov in na stotine stražnic za narodno obrambo na razpolago. Narodno obrambo naslonimo na gasilstvo! Gasilstvo je ena največjih discipliniranih organizacij, idealno organizirana ter ima po večini za svoje člane bivše vojake, ki so s pomočjo Orla, Sokola, orožništva, občine, učiteljstva in duhovščine sposobni v najkrajšem času izvežbati svoje člane za narodno obrambo. Pripomočki: Redovne vaje za slovensko gasilstvo ima vsako gasilno društvo že na razpolago. Kjer imajo gasilna društva premalo članov za narodno stražo, tam naj Narodni svet zaukaže obveznost in občine dajo na podlagi imenikov zadnjih črnovojniških pregledovanj in po rojstnih letnikih potrebno število ljudi od 18. do 40. leta in če treba tudi do 50. leta, gasilnemu društvu na razpolago. Gasilska orodišča ali gasilski domovi bi služili za stalne straže in gasilski kroji, če tudi samo čepica ali čelada, za viden znak narodne obrambe.

Gasilna društva so združena v gasilske župe, gasilske župe v deželne gasilske zveze in deželne gasilske zveze v slovensko gasilsko zvezo. Kranjska gasilna društva imajo 12 gasilskih žup, razdeljene po političnih okrajih, in vsa slovenska gasilna društva v tri deželne gasilske zveze s sedežem v Ljubljani, v Zalcu in v Voloskem-Opatiji. Podstarostvo slovenske gasilske zveze, torej vseh treh deželnih gasilskih zvez je v Ljubljani. S to ureditvijo je dano tudi že nadzorstvo nad gasilnimi društvi in nad narodno obrambo.

Po najnovejši statistiki ima Kranjska približno 200 gasilnih društev in 5000 članov, južno Stajersko 60 gasilnih društev in 1500 članov, Istra in Goriska 10 društev in 250 članov, skupaj potemtakem 270 društev in 6700 članov. To število članov bi se moglo na zgornj omenjeni način podvojiti, potrojiti ali pa še več, če bi razmere pokazale potrebo.

V slučaju naslonitve narodne obrambe na gasilstvo bi moralo biti gasilstvu brezplačno na razpolago: pošta, brzojav in vožnja. Cepitev kranjskega gasilstva na dve zvezi bi morala izginiti. Odboru za narodno obrambo dajem to misel na premišljevanje, nočem in ne morem pa si prisvajati te ali one merodajnosti.

F. Barle.

Dnevne novice.

— Narodna bramba za Komendo in okolico se je ustanovila dne 27. t. m. V ta okoliš spadajo občine: Kapljas, Klanc, Križ, Lahovice, Mlaka, Moste, Našovec, Suhadole in Zalog. Predsednikom je bil izvoljen Andrej Mejač iz Komende.

— Narodni odbor v Kranju se je sestavil 27. oktobra. Oziroma: predsednik Ciril Pirc, podpredsednik dekan Anton Kolblar, tajnik dr. R. Marn, blagajnik dr. J. Klinar, namestnik odv. konc. Fr. Šemrov.

— Narodna obrana v Idriji. Na sestanku Orlav in Sokolov 30. oktobra so bili v krajevni odbor Narod, obrane v Idriji izvoljeni sledeči Orlji in Sokoli: Ivan Bajželj, predsednik (Sokol); Karel Treven, podpredsednik (Orel); Martin Gorše, tajnik (Orel); Janko Šinkovec, tajnikov namestnik (Sokol); Anton Seljak, načelnik (Orel); Franc Krčnik, podnačelnik (Sokol); Karel Hrovat (Orel) in Janez Pivk (Sokol) člana.

— Naš domači polk strelcev štev. 2 odhaja iz Italije; pridružili naj bi se jim bili slovenski častniki iz Vidma.

— Nemčurški stebri v prejšnji slov. štajerski padajo. Narodni svet za sodni okraj Slov. Bistrica se je ustanovil dne 30. oktobra t. l. ob ogromni udeležbi narodnih zaupnikov vseh stanov v Slov. Bistrici. Na tem sestanku so se par ur temeljito razmotrivala vsa važna narodna in gospodarska vprašanja, posebno pa krajevna. Par važnih praktičnih sklepov se je že takoj drugi dan izvedlo. Koncem zborovanja so zaupniki zložili krog 700 kron narodnega davka. Raz narodni dom je visela po dolgih letih prvič slovenska trobojnica. Pod vtisom zadnjih dogodkov v jugoslovanskih deželah in menda tudi radi veličastne udeležbe na tem sestanku je še isti večer nemčurški odbor mesta Slovenske Bistrice z županom vred odstopil, da izroči skrajno zavoženo mestno gospodarstvo Slovincem.

— Dar Narodnemu svetu. Tovarnar g. Karel Pollak je podaril Narodnemu svetu 100.000 K.

— Narodni davek. Vinko Majdič, veleindustrijalec v Kranju 50.000 K.

— Železniška nesreča na Nemškem. Dunaj, 2. novembra. Včeraj se je zgodila na postaji Briesen velika železniška nesreča. Vojaški vlak z dopustniki je zavozil v tovorni vlak, pri čemer se je 19 oseb smrtno ponesrečilo in 43 težko ranilo.

— Mnogi poljedelci imajo namočeno sadje, katerega ne smejo kuhati, ker niso še dobili tozadevnega dovoljenja. Po našem mnenju ni treba čakati tega dovoljenja, ampak naj takoj kuhajo namočeno sadje.

Na pokopališču.

Dasi se je zelo obetal dež, se je na Vse svete kmalu po 1. uri popoldne dvignila takorekoč cela Ljubljana z bližnjo okolico, da poroma na slovesen obisk k onim, ki so se nastanili v tihem, mirnem domu sredi Ljubljanskega polja, pri Sv. Križu. Zadnja leta in posebno tudi zadnji čas je imela smrt tako bogato žetev, da skoro ni družine, ki ne bi imela pri Sv. Križu dragega groba. A tudi tiste, ki nimajo nikogar svojih tamkaj, je na Vse svete z neodoljivo močjo vleklo na pokopališče, saj so tamkaj grobovi, ki so nam vsem enako sveti in dragi: grob dr. Janeza Evangelista Kreka in grobovi vojakov; niso bili vsi našega rodu, a vsi so bili žrtve strahotne vojne, iz katere naj se porodi trajni mir in svoboda ne samo za jugoslovanski narod, marveč za vse človeštvo. A dr. Krek je pač ravno v teh velikih dneh nam vsem neprestano v mislih in marsikomu se iz hvaležnega srca izvije vzdih: »Škoda, da on ni dočakal...« Nič čudnega torej, da je danes vse šlo na pokopališče. In vendar čudno! Življenje, nasičeno bodočnosti, valovi in šumi krog nas, da bi človek mislil, da za spomin na mrtve vsaj za enkrat nimamo ne časa ne prostora v srcu. Ako smo kljub temu sredi vrvenja silnih dogodkov odložili za hip vse drugo, da dostojno praznujemo praznik mrtvih, da se v hvaležni ljubezni in spoštovanju poklonimo njihovem spominu, potem smo s tem dokazali, da smo iz šole trpljenja izšli tako dozoreli, resnobni in notranje izčiščeni, da smemo mirno zreti v bodočnost, pa naj ta krije v sebi za nas kakoli. To je bila posebna tolažba današnjega dne.

Vojaške grobove je zvesta tovariška roka lepo uredila in okrasila. Na vsakem križu je visel lep venec iz smrečja; na veliki skupni križ je bil položen venec s slovenskimi trakovi.

Točno ob 3. uri je pričel svoj govor vojaški superior Kokoli. Spominjal se je grobov širom svetovnih bojišč, v katerih počivajo naši sinovi. Ko so odhajali, so šli, ker jih je klical ukaz, kateremu se niso mogli upirati. Šli so v boj za zmago, za katero, pa tedaj še niso vedeli... Niso vedeli, da se gredo bojevati za našo zmago, za našo svobodo. Mnogi izmed njih, ki tu počivajo, so naš rod, so naši bratje in danes hvalijo Boga, da leže njih

trupla v lastni, svobodni domovini. Njih trpljenje ni bilo zaman, njih kri ni tekla zastonj, s svojimi žrtvami so nam odkupili svobodo. Tudi doma ostali so veliko trpeli in mnogo prestali in bi bili morali pač obupati, ako ne bi bili našli tolažbe in pa opore v križu. Danes vsi spoznavamo, kako dobra in velika je milost božja, da nam je iz te krvave in že skoraj obupne vojne zasijalo solnce svobode. Kakor že pravi sveta katoliška Cerkev: Kri mučenikov je seme kristjanov. Zato pa ne pozabimo nikdar vseh teh, ki so žrtvovali najdražje, kar so imeli — življenje, za naš narod, našo svobodo, našo državo. Mnogo si imamo še povedati, mnogo imamo še danes na srcu, a ob pogledu na križ hočemo biti mirni in dobri, ker smo srečni pri naših pokojnih bratih. Nato se je govornik v hrvatskem jeziku spominjal junških sinov kršne Dalmacije in Bosne, ki so na Krnu, na Kalvariji, na Sv. Mihaelu kravali in izkravali. Hrvatski sinovi, ki spe na tem pokopališču, se gotovo ne čutijo tuje, saj spe v bratski zemlji, ker ni več razlike med nami in nam je vsem skupna ena svobodna domovina. Za vse, za vse vas, bratje, bomo molili in prosili večnega Boga za sladki pokoj vaših duš!

Govor, kateremu je prisostvoval tudi knezoškof dr. A. B. Jeglič, se je množice globoko dojmljivo.

Nato so pevci »Glasbene Matice« pod vodstvom gospoda Hubada dovršeno zapeli tri pesmi: »Beati mortui«, »Usliši nas, Gospod« in »Blagor mu«.

Z voj. pokopališča so odšli pevci pred grob dr. Kreka, kjer so zapeli latinsko »Smrt pravičnika« in tri kitice »Vigredi«, ki je marsikomu priklicala solze v oči; nazadnje še »Blagor mu«. Z globokim občutkom in veliko dovršenostjo predanašano petje je tisoč in tisočglovo množico popolnoma obvladalo; poslušala je v tihi zbranosti in globokem ganotju kakor v cerkvi.

Odšli smo s pokopališča boljši in notranje močnejši.

Ljubljanske novice.

Ij Smrtna nesreča. Sinoči ob četrti na 7 zvečer je nekdo ustrelil v Kolodvorski ulici ponesreči z revolverjem, s katerim se je igral, 20 letno služkinjo Marijo Sirk s Poljanske ceste štev. 20, II. nadstropje. Nesreča se je zgodila pred gostilno »pri Angelju«. Prepeljali so jo v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Dr. Skublova konfiskacija.

Ubežni dr. Skubl je pred tednom dni prepovedal priobčiti naslednjo interpelacijo:

Za premestitev slovenskih polkov v domovino.

Posl. dr. Korošec, Stanek in tov. so vložili naslednjo interpelacijo:

Z ozirom na mednarodni položaj, potem ko je celo avstrijsko-ogrska vlada vsem narodom teoretski priznala pravico samoodločbe in jim obeta ententa izpolnitev za iste zahteve po samoodločbi, je zares nesmiselno in nemoralno, da se od članov jugoslovanskega, čehoslovanskega in poljskega naroda še zahteva krvavo vojaško službovanje. Dejstvo, da se naši trije mednarodno priznani narodi z nikomur nočejo vojskovati, ima samo ob sebi to posledico, da zahtevamo, da se odpokličejo naši vojaški iz front. Če bi naše polke spravili domov, bi to splošno olajšalo položaj. Aproxizacija čet in njihova kasnejša odslovlitev bi v tem slučaju bila mogoča z veliko manjšimi težavami. Za vzdrževanje jako ogroženega notranjega reda je velika nevarnost v tem, če se nahajajo tuji regimenti v naših deželah. Ljudstvo smatra prisotnost nemških in mažarskih čet na našem ozemlju kot izzivanje. Z domačimi četami bi bilo sodelovanje vseh za mir in red skrbnejši činiteljv jako olajšano. Potem ko konečno vendar enkrat je umikajo Mažari svoje čete iz češkega ozemlja, smatra vojaška oblast za največjo ustavno umetnost, da napolnjuje Češko s šturmkompanijami nemške narodnosti.

Posebno izzivanje naših narodov je v tem, da je na tisoče naših vojakov prisiljenih vojskovati se pri Verdunu zoper Francoze in Amerikance. Tamošnje čete so slabo opremljene, tako da je prava sramota. Ljudje radi tega v velikih množinah poginjajo, zlasti pri plinovitih napadih.

Za vse prebivalstvo bi bilo dobro, če bi bolne vojaške premestili v bolnišnice v njihovi domovini. Tudi naše vojaške zdravnike naj bi se premestilo domov.

Če se resno želi mir in če res stojimo tik pred pogojanji, kakor zatrjuje zunanji minister, zakaj se istodobno vpoklicuje nove ljudi? Čemu smešna borba takozvane »Enthebungsgruppe« v domobranskem ministrstvu proti spodnjim instancam in jasnim gospodarskim interesom. Z novimi vpoklici je položaj le še bolj zamotan. Delavske kompanije delajo v prid tujcem za smešno mezdo. Če se resno hoče mir, treba takoj odpraviti to prisilno delo.

Vprašamo g. ministrskega predsednika in domobranskega ministra:

1. Ali je pripravljen takoj odrediti premestitev jugoslovanskih, čehoslovanskih in poljskih regimentov in čet v njihovo domovino?

2. Ali je pripravljen povzročiti, da se vse avstrijsko-ogrske čete odpokličejo iz zapadne fronte?

3. Ali je pripravljen odrediti premestitev bolnih vojakov v domače bolnišnice, kakor tudi premestitev zdravnikov v njihovo domovino?

4. Ali je pripravljen ustaviti vse nove vpoklice, podaljšati že dovoljene dopuste do nadaljnj odredbe in razpustiti delavske kompanije.

Dunaj, 22. oktobra 1918.